

WICEPREZES RADY MINISTRÓW
MINISTER
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
prof. dr hab. Piotr Gliński

Warszawa, 08 grudnia 2022 r.

BM-WP.055.8.2022

Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na oświadczenie złożone przez Pana Senatora Jana Marię Jackowskiego do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Generalnego Konserwatora Zabytków w dniu 9 listopada 2022 roku dotyczące Reduty Ordona, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Ad 1.

Badania archeologiczne rozpoczęte w 2010 r. doprowadziły do ujawnienia szczątków ludzkich. W czasie badań antropologicznych i paleopatologicznych udało się oznaczyć szczątki ok. 120 żołnierzy i są one obecnie przechowywane w Państwowym Muzeum Archeologicznym. Ze względu na moralną potrzebę pochówku żołnierzy, bez uwzględnienia kryterium narodowościowego, zasadnym bez wątpienia jest postulat stworzenia na terenie Reduty Ordona miejsca, które zostanie zagospodarowane jako cmentarz wojenny. W opinii MKiDN cmentarz wojenny powinien powstać na gruntach należących do miasta. Zgodnie z art. 5 i 5a ustawy o grobach i cmentarzach wojennych z 28 marca 1933 r. decyzja w sprawie zatwierdzenia planów cmentarzy wojennych należy do Wojewody.

Ad 2.

Należy wyjaśnić, iż w związku z ratyfikowaniem przez Polskę europejskiej konwencji o ochronie dziedzictwa archeologicznego z 16 stycznia 1992 r. (tzw. konwencja maltańska) wojewódzki konserwator zabytków, wydając jakiegokolwiek decyzje, jest zobligowany do wzięcia pod uwagę m.in. zasady zachowania stanowisk archeologicznych in situ, w tym również

niedopuszczenie do ich całkowitego przebadania, z uwagi na nieodwracalny charakter prac wykopaliskowych i nieodnawialny charakter źródeł archeologicznych.

Należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 15 ustawy z 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2000) organy administracji publicznej mają obowiązek przestrzegania z urzędu swojej właściwości instancyjnej. MKiDN jako organ ochrony zabytków wyższego stopnia ocenia decyzje wydane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków jedynie na skutek odwołania od konkretnej decyzji lub w postępowaniu nadzwyczajnym w trybie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego. Nie jest zatem możliwe „zablokowanie” wydania pozwolenia na prowadzenie badań archeologicznych. Jedynym narzędziem, jakim dysponuje MKiDN, jest przepis art. 47a ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2022 poz. 840), upoważniający MKiDN do uchylecia lub zmiany pozwolenia, o którym mowa w art. 36 ust. 1, jeżeli realizacja działań określonych w tym pozwoleniu spowodowałaby: 1) uszczerbek dla wartości zabytku lub 2) uszkodzenie lub zniszczenie zabytku, lub 3) niewłaściwe korzystanie z zabytku. Jak dotąd do MKiDN nie wpłynęła informacja, aby Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków wydał pozwolenie na prowadzenie inwazyjnych badań archeologicznych na omawianym obszarze.

Ad 3.

Obecne rozmowy pomiędzy władzami państwowymi i samorządowymi oraz instytucjami kultury dotyczą wypracowania wspólnego stanowiska w sprawie zorganizowania godnego upamiętnienia na terenie Reduty. Biorąc pod uwagę konieczność gospodarnego dysponowania środkami publicznymi, Minister obecnie nie prowadzi rozmów w sprawie wykupu działek znajdujących się w rękach prywatnych, a także będących własnością deweloperów. Rozważamy to upamiętnienie wyłącznie na gruntach należących do Skarbu Państwa.

Ad 4.

Władze państwowe i samorządowe oraz instytucje kultury podjęły wspólne rozmowy na temat ustanowienia cmentarza wojennego na terenie należącym do samorządu. MKiDN stoi na stanowisku, że utworzenie takiego miejsca pamięci będzie najbardziej adekwatne do historii i symboliki terenu, a także pozwoli na godne pochowanie szczątków. Do dokonania tych zmian niezbędne jest wprowadzenie zaktualizowanego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ad 5.

Zgadzam się, iż teren Reduty Ordona powinien zostać uporządkowany i zabezpieczony przed dalszą degradacją i wykorzystaniem w sposób niezgodny ze znaczeniem historycznym miejsca. W wytycznych konserwatorskich Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy z 22 stycznia 2019 r. dla terenu „Miejsca walki stoczonej 6 września 1831 r. w czasie powstania listopadowego wraz z relikdami umocnienia obronnego – dzieła fortyfikacyjnego nr 54” zaznaczono możliwość przyszłego zagospodarowania terenu. Według zaleceń „cały teren miejsca walki powinien posiadać charakter parkowy, a nowe zagospodarowanie powinno zostać zrealizowane na podstawie kompleksowego projektu, który podkreślałby naturalną morfologię terenu z czasów Powstania Listopadowego”. Prace porządkowe na terenach należących do osób prywatnych oraz firm są po stronie właścicieli, którzy zobowiązani są w odpowiedni sposób dbać o dobrostan miejsca zabytkowego zgodnie z zaleceniami konserwatora zabytków. Uporządkowanie terenów należących do Dzielnicy Ochota reguluje ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Artykuł 7 pkt. 9 wspomnianej ustawy zobowiązuje gminę do ochrony zabytków oraz opieki nad nimi.

Ad 6.

MKiDN stoi na stanowisku, że najbardziej adekwatnym upamiętnieniem wydarzeń Powstania Listopadowego będzie stworzenie miejsca pamięci w postaci cmentarza wojennego. Istotne jest zatem wprowadzenie zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, którego efektem będzie godny pochówek na cmentarzu wojennym.

Ad 7.

Uroczystości rocznicowe są organizowane obecnie przez dzielnicę Ochota, a uczestniczą w nich przedstawiciele urzędów państwowych, kombatancki, społecznicy oraz uczniowie. Ostatnia uroczystość odbyła się 29 listopada 2022 r. w 192. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego, podczas której odsłonięto mural upamiętniający bohaterów Reduty Ordona.

Podsumowując, zgadzam się z Panem Senatorem, iż zagospodarowanie terenu Reduty Ordona – uwzględniające jej wartości historyczne, artystyczne i naukowe – wydaje się być niezbędne w celu odpowiedniego uhonorowania uczestników zrywu narodowego, który posiada tak duże znaczenie dla ukształtowania się polskiej świadomości narodowej.

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
SEKRETARZ STANU

Jarosław Sellin

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Administratora oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

ul. Krakowskie Przedmieście 15, 00-071 Warszawa, tel.: 22 42 10 401, fax: 22 826 75 33, e-mail: minister@kultura.gov.pl